

Експортний профіль Херсонської області (2016-2017 роки)¹

Вступ

Однією з ключових передумов розвитку будь-якого підприємства є наявність ринків збуту його продукції. За часів глобалізації вихід компаній на зовнішній ринок розглядається як спосіб розширення ринків збуту та підвищення ефективності виробництва. І хоча державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності сьогодні здійснюється на центральному рівні, економічні результати такої діяльності так чи інакше реалізуються саме на рівні місцевих громад.

Експортний профіль області – це інструмент політики, який використовується для оцінки кількісних та якісних змін, що відбуваються в експорті регіону (області) та в зовнішньому середовищі функціонування експортерів товарів та послуг

Регулярний моніторинг та оцінка відповідних змін є невід’ємним елементом системи стратегічного планування на регіональному рівні, адже без точної ідентифікації тенденцій та проблем неможливо адекватно відреагувати на пов’язані з ними виклики.

¹ Станом на 18.09.2017 року

1. Економіка Херсонської області: короткий огляд

Херсонська область є частиною причорноморського економічного району України, що за структурою економіки є аграрно-індустріальним. Область має близько 2 млн. га сільськогосподарських угідь і найбільшу кількість орних земель серед інших регіонів України.

Однією з найбільших об'єктивних переваг Херсонської області є її географічне розташування. Херсонщина знаходиться на півдні України по обох берегах нижньої течії Дніпра і має вихід до Чорного і Азовського морів. Її площа становить 4,7% від загальної території України і дорівнює 28,5 тис. кв. км. Чисельність наявного населення станом на 1 вересня 2017 року – 1050,7 тис. осіб (або 2,5% населення України). Додатковим фактором, який впливає на економічні процеси в області, є наближеність Херсонщини до окупованої АР Крим.

За підсумками 2016 року у Херсонській області налічувалося 7 169 малих і середніх підприємств із статусом юридичної особи, з яких 286 відносилися до категорії середніх і 6 883 до категорії малих (включаючи мікро) підприємств. У 2016 році кількість МСП із статусом юридичної особи зменшилась на 10,6% порівняно з 2015 роком, що відповідає показнику по країні в цілому (-10,8%).² Водночас у 2016 році в області діяло 2 великих підприємства, тоді як у 2015 році їх налічувалося 4. Наведене вказує на збільшення ролі та потенціалу МСП в економіці регіону.

Таблиця 1. Структура сектора МСП області

Підприємства за розміром	Кількість підприємств
Мікро	5 991
ФОП (фізичні особи-підприємці)	48 765 ³
Малі (без урахування ФОП)	892
Середні	286
МСП (юридичних осіб)	7 169

В Україні Херсонська область займає⁴ 7 місце за площею, 20 місце за обсягами валового регіонального продукту у розрахунку на одну особу населення та 23 місце за обсягами експорту товарів на одну особу.

² Тут і далі використовуються дані ДССУ, якщо не вказано інше.

³ <https://opendatobot.com/fop>

⁴ Дані Моніторингу соціально-економічного розвитку України за 2016 рік (Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України)

<http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/05/Reytingova-otsinka-za-2016-rik-prezentatsiyni-materiali.pdf>

2. Херсонська область на світових ринках: основні показники

За підсумками першого півріччя 2017 року обсяги експорту області, як і в цілому України, зросли. Зокрема, обсяги експорту товарів протягом січня-червня 2017 року склали 126,0 млн. дол. США, що на 4,0% більше аналогічного показника 2016 року. Водночас обсяги імпорту товарів склали 78,5 млн. дол. США, що на 8,4% менше показника аналогічного періоду 2016 року. Експорт послуг за цей же період склав 15,2 млн. дол. США, що на 9,0% менше за аналогічний показник 2016 року. Імпорт послуг збільшився на 48,8% і склав 4,0 млн. дол. США.

Загальний обсяг експорту товарів і послуг за 6 місяців 2017 року склав 141,2 млн. дол. США, а імпорт 82,5 млн. дол. США. Таким чином, торговельне сальдо за товарами й послугами виявилось позитивним і склало 58,7 млн. дол. США. Зовнішня торгівля Херсонської області демонструє позитивну динаміку, що характерно й для інших областей та України в цілому. Однак зростання експортних поставок відбувається не такими значними темпами, як в інших регіонах України.

Коефіцієнт покриття експорту імпортом (товарів і послуг) у 2016 році склав 1,62, що є одним з найкращих показників серед пілотних регіонів Програми USAID ЛЕВ і перевищує середній рівень по Україні. У той же час, обсяги експорту в розрахунку на 1 особу у Херсонській області становили 231,4 дол. США, що є найнижчим показником серед інших пілотних регіонів Програми USAID ЛЕВ та у порівнянні із середнім значенням по Україні. Питома вага експорту з області у валовому регіональному продукті у 2016 році склала 22%, що також є меншим у порівнянні з аналогічними показниками інших пілотних регіонів Програми USAID ЛЕВ.

Таблиця 2. Показники зовнішньої торгівлі Херсонської області, пілотних регіонів Програми USAID ЛЕВ та України в цілому

Рік	Показники	Херсонська	Тернопільська	Вінницька	Київська	Львівська	Україна
2016	Обсяг експорту товарів, млн. дол. США	246,6	294,3	983,0	1 705,1	1 275,6	36 361,7
2016	Питома вага в експорті товарів України	0,68%	0,81%	2,70%	4,69%	3,51%	100%
2016	Обсяг імпорту товарів, млн. дол. США	166,3	274,9	299,4	2 951,6	1 699,4	39 249,8
2016	Питома вага в імпорті України	0,42%	0,70%	0,76%	7,52%	4,33%	100%
2016	Обсяг експорту послуг, млн. дол. США	31,2	41,8	64,9	207,2	397,9	9 631,4
2016	Питома вага в експорті послуг України	0,32%	0,43%	0,67%	2,15%	4,13%	100%
2016	Обсяг імпорту послуг, млн. дол. США	5,0	5,7	17,9	201,3	67,0	5 304,7
2016	Питома вага в імпорті послуг України	0,09%	0,11%	0,34%	3,79%	1,26%	100%
2016	Загальний обсяг експорту товарів і послуг, млн. дол. США	277,8	336,1	1 047,8	1 912,3	1 673,5	45 993,1
2016	Загальний обсяг імпорту товарів і послуг, млн. дол. США	171,4	280,6	317,3	3 152,9	1 766,5	44 554,5
2016	Коефіцієнт покриття експортом імпорту ⁵	1,62	1,2	3,30	0,61	0,95	1,03
2016	Обсяг експорту на 1 особу, дол. США ⁶	231,4	270,9	607,9	978,8	496,5	1 078
2016*	Питома вага експорту у реалізації МСП, %	**	**	26%	21%	25%	28%
2016***	Питома вага експорту у валовому регіональному продукті, %	22,0%	33,2%	42,7%	46,2%	45,5%	57,9%

Джерела: Державна служба статистики України, Управління статистики областей та власні розрахунки ГО "Інститут економічних досліджень та політичних консультацій"

* Дані реалізації МСП без урахування ФОПів.

** Дані вилучено з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності інформації.

*** Власні розрахунки.

⁵ Коефіцієнти розраховано на підставі даних Державної служби статистики України

⁶ Дані Моніторингу соціально-економічного розвитку України за 2016 рік (Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України)

<http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/05/Reytingova-otsinka-za-2016-rik-prezentatsiyi-materiali.pdf>

Порівняння показників зовнішньої торгівлі Херсонської області з аналогічними даними інших пілотних регіонів Програми USAID ЛЕВ та України в цілому вказує на відставання Херсонщини по багатьом параметрам зовнішньоекономічної діяльності. Мова йде про загальні обсяги товарообігу в цілому, а також обсяги експорту та імпорту товарів і послуг зокрема. Порівняння зазначених даних вказує, що область порівняно менше орієнтується на експорт, ніж інші пілотні регіони Програми USAID ЛЕВ.

3. Експорт Херсонської області: основні характеристики

Згідно з попередніми даними Херсонської обласної державної адміністрації за підсумками першого кварталу 2017 року у регіоні нараховувалося 158 МСП експортерів. (За підсумками 2015 року таких підприємств у регіоні нараховувалося 263).

Підприємства Херсонщини здійснюють торгівлю з понад ста країнами світу. Основними експортерами регіону є міста Херсон, Каховка, Нова Каховка, а також Скадовський та Цюрупинський райони.

Незважаючи на зниження обсягів експорту протягом 2013-2015 років (Див. Рисунок 1) у 2016 році спостерігається стабілізація експортних поставок з регіону. А статистичні дані за перше півріччя 2017 року дозволяють стверджувати про поступове відновлення відповідних обсягів експорту.

Рисунок 1. Динаміка експорту Херсонської області та України

Протягом січня-червня 2017 року найбільший обсяг експортних поставок підприємств Херсонської області було спрямовано до Туреччини, на яку припало 12,7% усього експорту товарів з регіону. Далі зі значним відставанням ідуть Російська Федерація, Білорусь, Польща, Нідерланди, Японія, Італія та Грузія. На всі зазначені країни припадає трохи більше половини усього експорту товарів Херсонщини. Наведене свідчить про достатній рівень диверсифікації експорту з регіону.

Експорт послуг переважно здійснювався до п'яти країн, на які припало майже 47% експорту послуг, а саме: до Белізу, Литви, Великої Британії, Туреччини та Швейцарії (Див. Таблицю 3). Варто зазначити, що порівняно з першим півріччям 2017 року змінилися трійка лідерів в експорті українських послуг. Зокрема, Велика Британія поступилася першим місцем Белізу та Литві, зайнявши третю сходинку

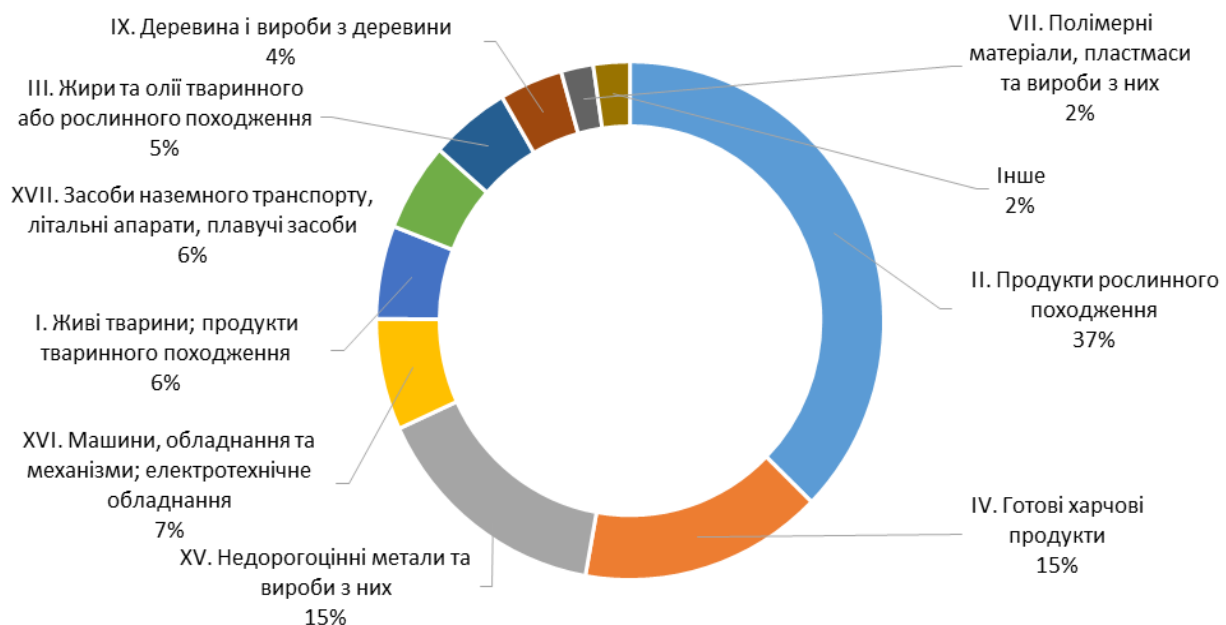
Таблиця 3. Географічна структура експорту товарів та послуг підприємствами Херсонської області у січні –червні 2017 року

Обсяг експорту товарів		
Країна	млн. дол. США	Питома вага
Туреччина	15,980	12,7%
РФ	9,573	7,6%
Білорусь	7,260	5,8%
Польща	6,882	5,5%
Нідерланди	6,868	5,4%
Японія	6,621	5,3%
Італія	5,524	4,4%
Грузія	4,524	3,6%
США	3,717	2,9%
Ліван	3,687	2,9%
Республіка Молдова	3,594	2,9%
Беліз	3,466	2,8%
Ізраїль	3,344	2,7%
Велика Британія	3,244	2,6%
Інші	41,738	33,1%
Усього	126,022	100%

Обсяг експорту послуг		
Країна	млн. дол. США	Питома вага
Беліз	1,868	12,3%
Литва	1,629	10,7%
Велика Британія	1,349	8,9%
Туреччина	1,180	7,7%
Швейцарія	1,118	7,3%
Німеччина	0,932	6,1%
Нідерланди	0,880	5,8%
Кіпр	0,762	5,0%
Домініка	0,593	3,9%
Мальта	0,516	3,4%
Естонія	0,504	3,3%
РФ	0,427	2,8%
Панама	0,418	2,7%
Польща	0,348	2,3%
Інші	2,702	17,7%
Усього	15,226	100%

Що стосується товарної структури експорту області, то її основу традиційно складають продукти рослинного походження, готові харчові продукти, недорогоцінні метали та вироби з них, машини та обладнання (Див. Рисунок 2).

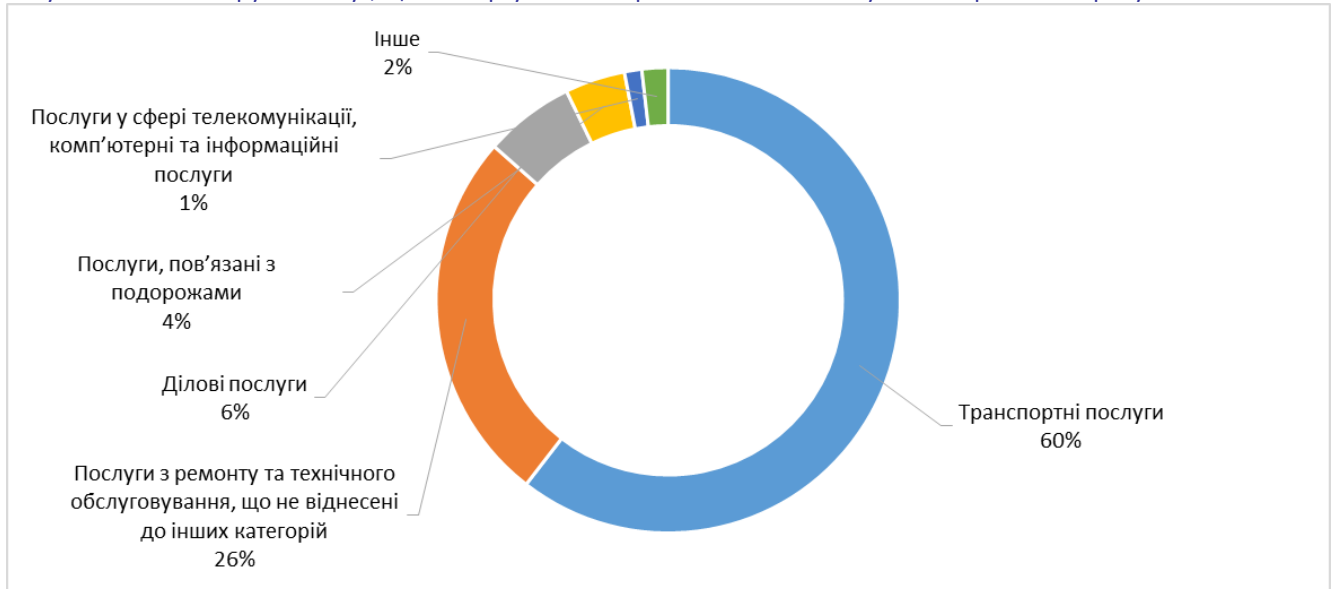
Рисунок 2. Основні групи товарів, що експортувалися Херсонською областю у січні–червні 2017 року*

* - згідно з українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності

Водночас у 2017 році у “Топ 3” експортних товарів області не потрапила деревина і вироби з неї, що може бути пов’язано із запровадженням вивізного мита на експорт деревини, що робить експорт цієї продукції у необробленому вигляді менш привабливим. У цілому експорт товарів є достатньо диверсифікованим, але необхідно створити умови для збільшення виробництва товарів з більшою доданою вартістю та сприяти експортній діяльності малих та середніх підприємств області.

Рисунок 3. Основні групи послуг, що експортувалися Херсонською областю у січні–червні 2017 року*

Аналіз показників експорту послуг за перше півріччя 2017 року вказує на значну перевагу в експорті транспортних послуг (60%) та послуг з ремонту та технічного обслуговування (26%). Ці групи становлять 78% усього обсягу експорту послуг з регіону (Див. Рисунок 3). З урахуванням об’єктивних особливостей регіону існує потенціал до зростання та збільшення питомої ваги експорту послуг, пов’язаних з подорожами, а також послуг у сфері ІТ технологій. Місцевій владі варто сконцентрувати зусилля на сприянні діяльності підприємств саме у зазначених сферах, які мають значний потенціал до зростання.

4. МСП області: перешкоди виходу на зовнішні ринки

У цілому рівень інтернаціоналізації сектору МСП регіону є досить низьким. У рамках “Щорічної оцінки ділового клімату” (ABCA) 2016 було виявлено такі перешкоди виходу МСП області на зовнішні ринки: складність і тривалість процедур оформлення документів; непередбачуваність торговельної політики; недостатність фінансових можливостей; складність законодавства; значна кількість дозвільних документів для експорту; складність в адаптації продукту для потреб зовнішнього ринку тощо (Див. Рисунок 4).

Аналіз зазначених перешкод вказує, що регуляторні та адміністративні бар’єри частіше перешкоджають виходу підприємців Херсонської області на зовнішні ринки, ніж ринкові фактори. Зокрема, складність і тривалість процедур оформлення документів стала перешкодою для кожного третього опитуваного підприємця з тих, які не планували експортувати найближчим часом. Для порівняння, в цілому в Україні складність зазначених процедур виступає бар’єром для меншої частки опитаних МСП, що становить 22%. Наведене вказує на необхідність активізації заходів з дерегуляції процедур зовнішньої торгівлі, у т. ч. імплементації положень Угоди СОТ “Про спрощення процедур торгівлі”.

Друге місце серед перешкод для експорту у Херсонській області займає непередбачуваність торговельної політики України. Ця перешкода стримує від виходу на закордонні ринки 29% опитаних МСП Херсонщини, які не збираються експортувати (25% МСП в Україні). При цьому, ринкові та фінансові перешкоди, такі як брак фінансування та брак попиту на продукцію чи послуги, є менш критичними для бізнесу Херсонщини. Ці питання актуальні приблизно для кожного четвертого підприємця з тих, які не збираються виходити на зовнішні ринки (27%), але поступаються важливістю регуляторним перешкодам.

Наведені дані свідчать на користь необхідності здійснення заходів зі спрощення процедур торгівлі, що стає важливим фактором не тільки для підприємців Херсонщини. І саме в цьому полягає відповідальність держави, яка має створити сприятливі умови для експортної діяльності таких підприємств. Опитування підприємців підтверджує, що державна політика та законодавство у сфері зовнішньої торгівлі мають бути прогнозованими, а процедури ухвалення рішень прозорими та зрозумілими.

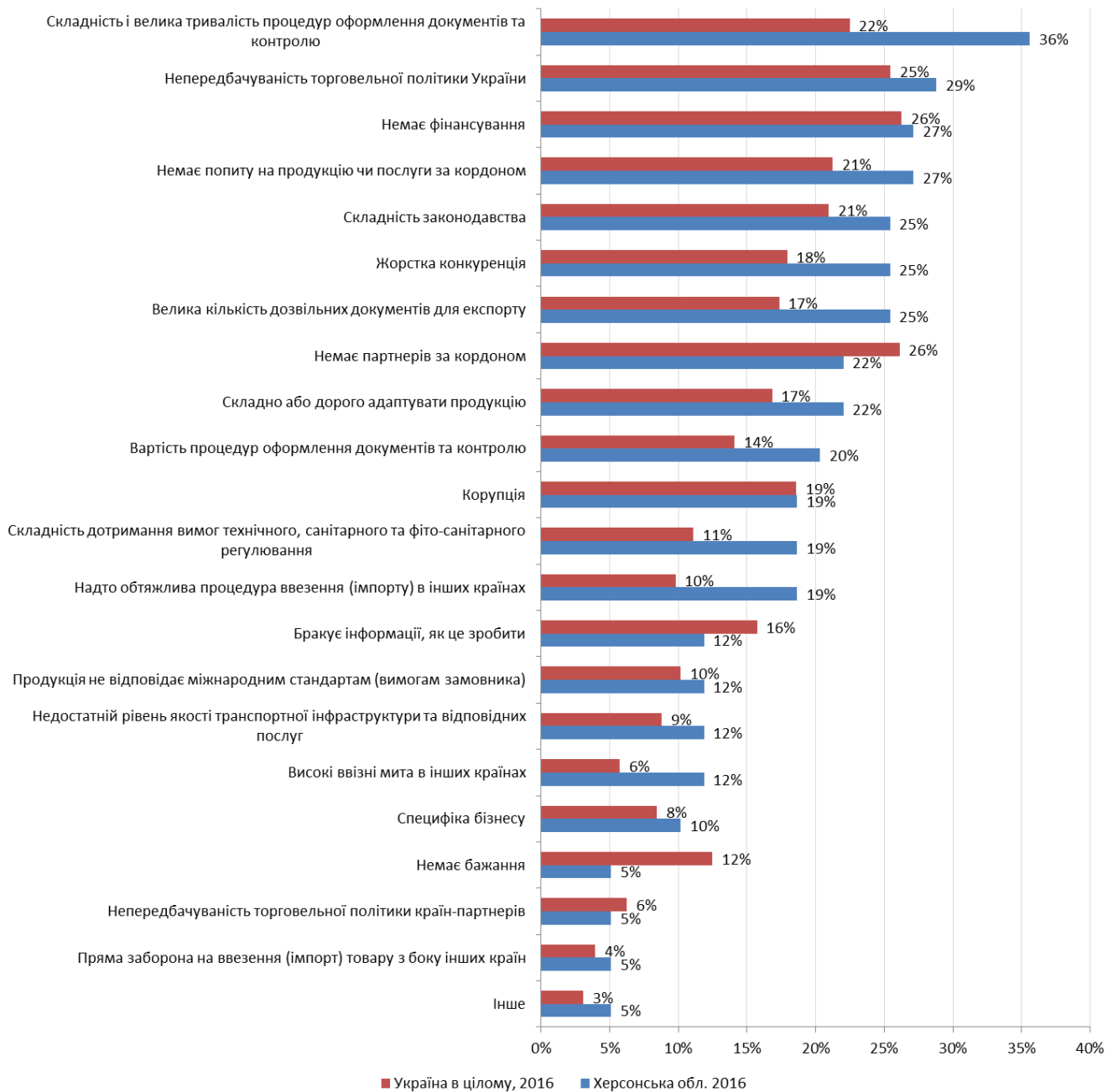
І хоча вирішення багатьох зазначених проблем вимагає відповідних рішень на загальнонаціональному рівні, можна багато чого зробити на рівні регіону.

Таким чином, можна говорити про те, що частина перешкод може бути усунута державою, а частину проблем має вирішити сам бізнес. Зокрема, пошук партнерів, недостатність виробничих потужностей, невміння залучати фінансові кошти та технологічні проблеми належать до зони відповідальності підприємців. Конкуренція та недостатність попиту відносяться до об’єктивних чинників, які формують середовище, у якому працюють МСП.

Враховуючи особливості регіону, мінімізація впливу існуючих перешкод виходу МСП області на зовнішні ринки може бути досягнуто шляхом:

- створення в області різноманітних інформаційно-консультаційних центрів з підтримки експорту у т. ч. сільгосппродукції;
- популяризації та сприяння створенню в області бізнес-асоціацій підприємців;
- активізації залучення підприємців регіону до різноманітних виставково-ярмаркових і бізнес-заходів в області та в інших країнах;
- активізації діалогу місцевої влади з підприємцями регіону з питань реалізації зовнішньоекономічної політики держави на місцевому рівні.

Рисунок 4. Причини, через які МСП не планують виходити на зовнішні ринки

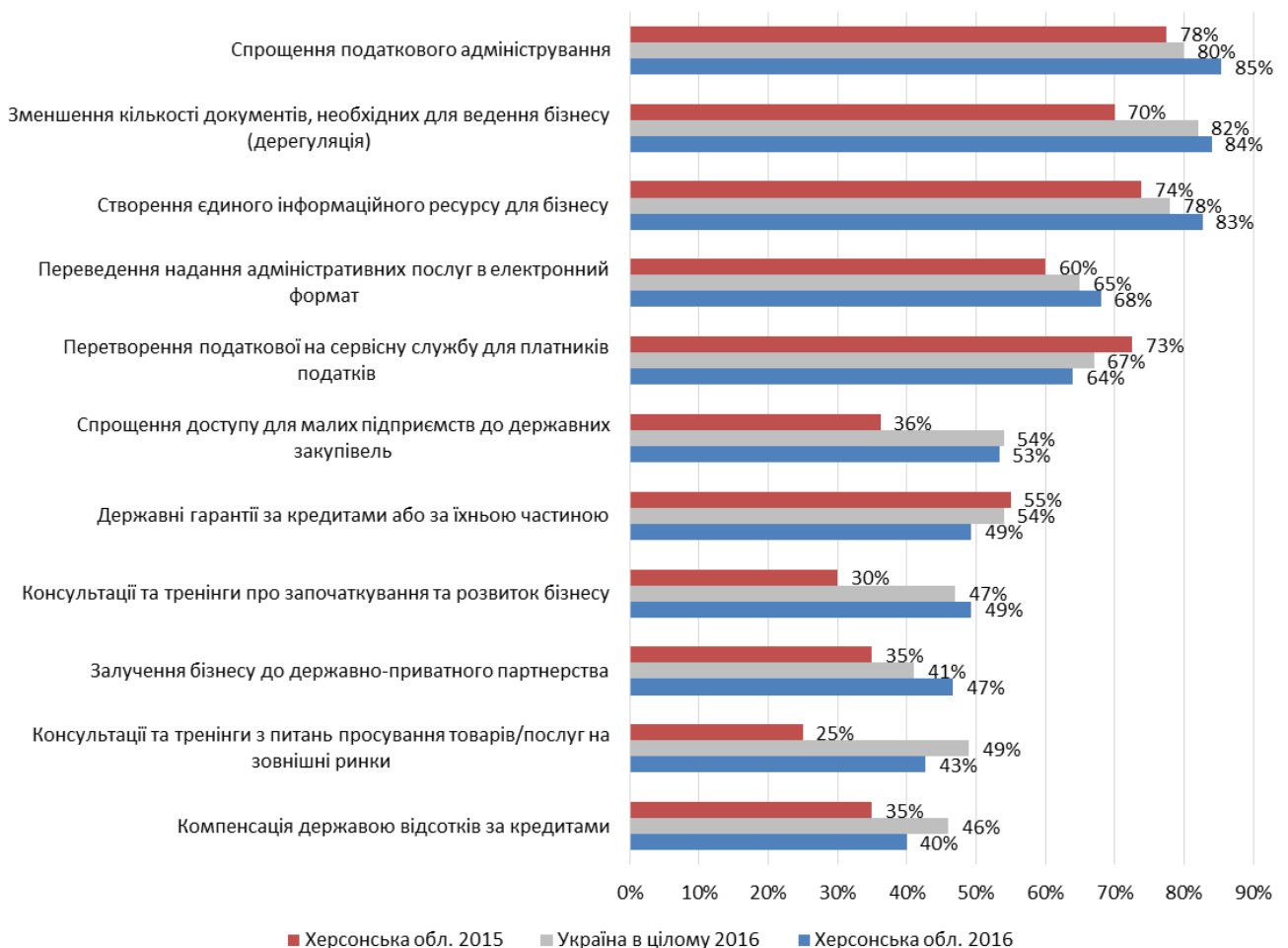
Джерело: АВСА

5. Державна підтримка очима бізнесу

Результати “Щорічної оцінки ділового клімату” (ABCA) 2016 вказали на два найбільш очікувані кроки, які має здійснити держава з метою підтримки розвитку МСП. Цими кроками, на думку підприємців Херсонщини, є спрощення податкового адміністрування та дерегуляція. Це співпадає з відповідними очікуваннями підприємців по всій Україні (Див. Рисунок 5).

Зокрема, за спрощення податкового адміністрування висловились 85% опитаних МСП Херсонщини (80% в Україні). Водночас здійснення заходів з дерегуляції очікують 84% МСП області та 82% опитаних підприємців в Україні. Практично така ж частка МСП Херсонщини (83%) вважає, що держава повинна створити єдиний інформаційний ресурс, де підприємці могли б дізнатися про правила та умови ведення бізнесу, законодавчі зміни тощо. Це вказує на те, що МСП регіону бракує інформації, яка б допомогла у їхній діяльності на зовнішніх ринках зокрема.

Рисунок 5. Інструменти державної підтримки: очікування бізнесу

Джерело: ABCA

Брак інформації у підприємців може бути задоволено через створення різноманітних інформаційних ресурсів зі сприяння експорту МСП, зокрема у сільськогосподарській сфері, а також шляхом проведенням відповідних бізнес-форумів та виставково-ярмаркових заходів.

Важливою складовою державної політики зі сприяння розвитку малого та середнього бізнесу є створення рівних умов для всіх суб'єктів підприємницької діяльності. Чотири із п'яти опитаних підприємств регіону (79%) очікують від держави саме цього.

Водночас майже половина опитаних підприємців Херсонщини вважає, що держава має їх захищати від експансії імпортової продукції. Але частка МСП, які зацікавлені у навчальних заходах з просування товарів чи послуг на зовнішні ринки в регіоні менша, ніж в середньому по Україні. Наведене вказує на побоювання місцевого бізнесу щодо високої конкуренції і одночасно небажання шукати нових ринків збуту та покращення власної продукції.

Наведене потребує певної популяризації експортної діяльності серед підприємців через проведення різноманітних семінарів, зустрічей у т.ч. із вже існуючими експортерами, що можуть поділитися своєю історією успіху та надати практичні поради з організації зовнішньої торгівлі та пошуку іноземних партнерів. Такі заходи можуть організовуватися, як бізнес-асоціаціями, так і органами державної влади через залучення відповідних експертів та проектів технічної допомоги.

Очікування бізнесу щодо спрощення податкового адміністрування на місцевому рівні може бути задоволено через проведення обласними фіскальними органами регулярних зустрічей з підприємцями - платниками податків для надання роз'яснень та формування спільних з бізнесом пропозицій стосовно оптимізації процесу оподаткування.

6. Заходи з просування експорту у Херсонській області

1. Документи політики:

- Стратегія розвитку Херсонської області на період до 2020 року, затверджена рішенням Херсонської обласної ради від 10.09.2015 року № 1296 (*Операційна ціль В.3.1.2. Створити умови для підтримки малих фермерських підприємств та просування продукції на міжнародні ринки*);
- Програма формування позитивного іміджу та розвитку зовнішньоекономічної діяльності Херсонської області на 2016 – 2018 роки, затверджена рішенням Херсонської обласної ради від 22 січня 2016 року № 59 (*Розділ 3 Програми та завдання II Плану заходів: забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності та розширення ринків збуту*);
- План заходів з реалізації у 2016 – 2017 роках Стратегії розвитку Херсонської області на період до 2020 року, затверджений рішенням Херсонської обласної ради від 31.03.2016 року № 78 (*Напрямок В.3. Інфраструктурне забезпечення провідних галузей економіки; Напрямок В.3.2. Туристично-рекреаційний комплекс; Напрямок В.1. Інноваційна Херсонщина*);
- Програма економічного соціального та культурного розвитку Херсонської області на 2016 рік, затверджена рішенням Херсонської обласної ради від 22.01.2016 року № 57 (*2.1.2. Розвиток підприємництва; 2.4. Туристично-рекреаційний комплекс; 2.5. Торговельна діяльність; 2.6. Сфера розвитку виставково-ярмаркової діяльності; 2.7. Зовнішньоекономічна діяльність*);

2. Діалог влади та бізнесу забезпечується через:

- Регіональну раду підприємців, яка забезпечує зворотній зв'язок між обласною державною адміністрацією, керівниками малих та середніх підприємств, бізнес-асоціацій;
- Раду з питань інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності, яка, серед іншого, сприяє залученню і ефективному використанню вітчизняних та іноземних інвестицій, підвищенню якості державного регулювання інвестиційної діяльності та виходу вітчизняних суб'єктів господарювання на міжнародний ринок товарів, капіталів і послуг;

3. Інформаційно-інвестиційні заходи:

- Щорічний Міжнародний інвестиційний форум “Таврійські горизонти”;
- Місцеві та виїзні виставково-ярмаркові заходи, у яких беруть участь підприємства регіону.

4. Регіональні інституції з підтримки експортної діяльності:

- Центр підтримки експорту, який створено при ТПП Херсонської області функціонує з метою надання інформаційної, консультаційної та організаційної підтримки зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва, виходу експортно-орієнтованих підприємств на зовнішні ринки;
- Проект Міжнародного торгового центру ООН “Сприяння виходу українських малих та середніх підприємств плодоовочевого сектора на світовий і внутрішній ринки та включення їх до ланцюжків доданої вартості”;
- “Український проект бізнес-розвитку плодоовочівництва” метою якого є розвиток і зміцнення можливостей дрібних та середніх виробників плодоовочевої продукції та маркетингового ланцюга через покращення потенціалу виробників (Департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку Канади (DFATD), Уряд Канади);
- Програма USAID “Лідерство в економічному врядуванні” (ЛЕВ).
- Проект “Діалог зі сприяння торгівлі”, який реалізується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій за сприяння Європейського Союзу, завдяки якому створено Громадську спілку “Таврійський клуб експортерів”.

7. Потенціал та перспективи

За даними Херсонської обласної державної адміністрації регіон має значний потенціал збільшення експорту товарів сільськогосподарської та харчової груп (Див. Таблицю 4). У додатку до цього Профілю (додається) проаналізовано географію та можливі ринки збуту для цієї та деякої іншої продукції.

Таблиця 4. Перспективні товари для експорту⁷

№ п. п.	Код УКТ ЗЕД	Товарна група
1	0405	Масло вершкове
2	0406	Сири жирні
3	0407	Яйця
4	0703	Цибуля
5	0704	Капуста
6	0706	Морква, Буряк
7	0709	Перець
8	0807	Баштанні
9	0809	Абрикоси, вишні та черешні, персики (включаючи нектарини), сливи
10	1101	Борошно пшеничне або із суміші пшениці та жита (меслину):
11	1102	Борошно із зерна інших зернових культур, крім пшеничного
12	1103	Крупи
13	1105	Борошно, крупи, порошок, пластівці
14	1106	Борошно, крупи та порошок із сушених бобових овочів товарної позиції 0713
15	1507	Олія соєва нерафінована
16	1512	Олія соняшникова нерафінована
17	2001	Овочі консервовані з додаванням оцту, натуральні
18	2002	Томати, приготовлені або консервовані без додання оцту
19	2003	Гриби та трюфелі, приготовлені або консервовані без додання оцту
20	2004	Інші овочі, приготовлені або консервовані без додання оцту чи оцтової кислоти, морожені, крім продуктів товарної позиції 2006
21	2005	Інші овочі, приготовлені або консервовані без додання оцту
22	2007	Варення, джеми, плодови желе, мармелад
23	2009	Соки фруктові та овочеві
24	2103	Продукти для приготування соусів і готові соуси

⁷ Інформація надана Херсонською обласною державною адміністрацією

Висновки

Кліматичні умови, географічне розташування, інфраструктурна складова, значний потенціал сільськогосподарської, харчової, туристичної галузей тощо створюють гарні перспективи розвитку експортної діяльності Херсонщини. Але реалізація цього потенціалу залежить, серед іншого, від проактивної позиції бізнесу області, а також ефективності та послідовності зусиль місцевої влади, спрямованих на створення сприятливих для розвитку підприємницької діяльності умов в цілому та експорту зокрема.

Проведений аналіз вказує, що експортна діяльність підприємств області не відповідає об'єктивним характеристикам та місцю регіону в Україні і має значний потенціал для зростання.

Експортний профіль області - це інструмент моніторингу та оцінки стану, динаміки та перспектив розвитку експорту в регіоні, а також оцінки заходів регіональної політики з позиції їхнього впливу на розвиток. Моніторинг відбувається на основі низки індикаторів, відслідковування зміни яких дозволяє робити висновки про розвиток експортної діяльності в регіоні, визначати напрямки регіональної політики, збільшувати її ефективність, а в кінцевому підсумку – сприяти зростанню добробуту регіону.

Експортний профіль може використовуватись в якості основи для підготовки щорічного звіту про стан та перспективи розвитку експорту в регіоні, який готуватиметься регіональною владою, а також для планування та оцінки ефективності заходів підтримки експорту.

Застереження:

Окремі статистичні дані, наведені в експортному профілі, можуть бути уточнені Державною службою статистики в майбутньому. Уточнені дані можуть дещо відрізнятись, хоча відмінності зазвичай є незначними.

Цей документ підготовлено в рамках реалізації завдань Програми USAID "Лідерство в економічному врядуванні" (ЛЕВ).

Погляди авторів, висловлені в цьому документі, можуть не збігатися з поглядами Агентства США з міжнародного розвитку або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Додаток до Експортного профілю Херсонської області

1. Найбільші світові імпортери товарів, які можуть бути поставлені Херсонською областю

У Таблиці 1 наведено перелік 10 країн – найбільших світових імпортерів окремих категорій сільськогосподарських товарів та продуктів харчування у 2016 році.⁸ Перелік товарів сформовано на основі даних Таблиці 4 Профілю.

Російська Федерація може розглядатись як ринок для українських товарів лише за умови припинення агресії та торговельної війни проти України.

Таблиця 1. Потенційні ринки реалізації окремих експортних товарів Херсонської області

Код УКТ ЗЕД	Країна імпортер	Імпорт у 2016 році тис. дол. США	%
0807	Дині, кавуни і папая, свіжі		
	Світовий обсяг	3 572 461	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	1 822 148	51%
2	США	984 406	28%
3	Канада	233 087	7%
4	Швейцарія	67 028	2%
5	Об'єднані Арабські Емірати	49 955	1%
6	Сінгапур	40 111	1%
7	Китай	33 535	1%
8	Кувейт	32 945	1%
9	Японія	31 899	1%
10	Норвегія	30 496	1%
1512	Олії соняшникова, сафлорова або бавовняна та їх фракції, рафіновані		
	Світовий обсяг	9 450 232	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	3 099 005	33%
2	Індія	1 316 276	14%
3	Туреччина	1 015 326	11%
4	Китай	825 221	9%
5	Ірак	393 990	4%
6	Сирія	128 641	1%
7	Єгипет	126 572	1%
8	Оман	124 579	1%
9	Узбекистан	113 601	1%
10	ПАР	109 563	1%

⁸ За даними Trade Map: <http://www.trademap.org/Index.aspx>

0703 Цибуля ріпчаста, цибуля-шалот, часник, цибуля-порей та інші цибулинні овочі			
	Світовий обсяг	6 832 608	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	1 685 627	25%
2	США	697 064	10%
3	В'єтнам	483 637	7%
4	Індонезія	482 960	7%
5	Малайзія	406 381	6%
6	Бразилія	388 556	6%
7	Японія	280 237	4%
8	Канада	215 092	3%
9	Саудівська Аравія	214 564	3%
10	Об'єднані Арабські Емірати	192 675	3%

0704 Капуста головчата, капуста цвітна, капуста броколі, кольрабі, капуста листова			
	Світовий обсяг	3 009 949	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	1 120 955	37%
2	Канада	421 930	14%
3	США	409 354	14%
4	Гон-Конг	296 079	10%
5	Малайзія	119 993	4%
6	В'єтнам	76 281	3%
7	Сінгапур	68 009	2%
8	Японія	65 782	2%
9	Таїланд	60 741	2%
10	Тайпей, Китай	48 176	2%

1101 Борошно пшеничне або із суміші пшениці та жита (меслину)			
	Світовий обсяг	4 434 004	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	801 435	18%
2	Афганістан	501 357	11%
3	Ірак	494 847	11%
4	США	182 105	4%
5	Судан	176 851	4%
6	Ангола	171 361	4%
7	Узбекистан	127 546	3%
8	Бразилія	111 787	3%
9	Гон-Конг	108 533	2%
10	Сирія	107 843	2%

1102 Борошно із зерна інших зернових культур, крім пшеничного або із суміші пшениці та жита			
	Світовий обсяг	839 658	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	278 111	33%

2	США	112 609	13%
3	Ангола	48 079	6%
4	Канада	37 399	4%
5	Китай	29 230	3%
6	Малайзія	23 126	3%
7	Гондурас	22 279	3%
8	Мексика	22 267	3%
9	Гон-Конг	19 915	2%
10	Російська Федерація	18 084	2%

1105 Борошно, крупи, порошок, пластівці, гранули з картоплі			
	Світовий обсяг	621 323	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	280 862	45%
2	Малайзія	43 017	7%
3	США	36 528	6%
4	Японія	31 620	5%
5	Мексика	28 389	5%
6	Китай	17 537	3%
7	Філіппіни	15 584	3%
8	Бразилія	12 279	2%
9	Канада	11 480	2%
10	Індонезія	10 732	2%

1106 Борошно, крупи та порошок із сушених бобових овочів товарної позиції 0713			
	Світовий обсяг	557 198	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	192 746	35%
2	США	84 282	15%
3	Корейська Республіка	52 327	9%
4	Канада	31 796	6%
5	Китай	27 885	5%
6	Саудівська Аравія	15 588	3%
7	Малайзія	14 224	3%
8	Японія	14 026	3%
9	Австралія	13 113	2%
10	Бенін	9 591	2%

0706 Морква, ріпа, столові буряки, солодкий корінь, редька			
	Світовий обсяг	1 806 602	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	796 567	44%
2	США	143 114	8%
3	Канада	138 595	8%
4	Російська Федерація	85 635	5%
5	Корейська Республіка	83 631	5%

6	Японія	71 649	4%
7	В'єтнам	55 669	3%
8	Індонезія	54 858	3%
9	Малайзія	52 912	3%
10	Об'єднані Арабські Емірати	51 014	3%

0809 Абрикоси, вишні та черешні, персики (включаючи нектарини), сливи та терен			
	Світовий обсяг	6 365 953	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	2 617 842	41%
2	Китай	920 036	14%
3	Гон-Конг	647 090	10%
4	Російська Федерація	276 947	4%
5	США	265 657	4%
6	Канада	233 771	4%
7	Білорусь	172 955	3%
8	Тайпей, Китай	146 263	2%
9	Корейська Республіка	125 145	2%
10	Швейцарія	105 739	2%

2001 Овочі, плоди та інші їстівні частини рослин, приготовлені або консервовані з доданням оцту			
	Світовий обсяг	1 967 763	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	898 442	46%
2	США	403 494	21%
3	Канада	141 991	7%
4	Японія	76 330	4%
5	Саудівська Аравія	69 810	4%
6	Російська Федерація	65 848	3%
7	Швейцарія	31 494	2%
8	Австралія	30 801	2%
9	Корейська Республіка	29 928	2%
10	Об'єднані Арабські Емірати	18 645	1%

2002 Томати, приготовлені або консервовані без додання оцту чи оцтової кислоти			
	Світовий обсяг	4 039 389	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	1 960 719	49%
2	Японія	230 683	6%
3	Російська Федерація	135 926	3%
4	Лівія	123 914	3%
5	Канада	94 131	2%
6	Ірак	91 411	2%
7	Саудівська Аравія	90 338	2%
8	Австралія	83 493	2%
9	Мексика	74 643	2%

2003 Гриби та трюфелі, приготовлені або консервовані без додання оцту чи оцтової кислоти			
	Світовий обсяг	913 868	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	342 557	37%
2	США	121 132	13%
3	В'єтнам	77 384	8%
4	Японія	60 873	7%
5	Російська Федерація	37 972	4%
6	Гон-Конг	22 190	2%
7	Ізраїль	17 398	2%
8	Канада	16 755	2%
9	Корейська Республіка	15 983	2%
10	Малайзія	14 233	2%

2004 Інші овочі, приготовлені або консервовані без додання оцту чи оцтової кислоти			
	Світовий обсяг	7 413 287	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	3 145 737	42%
2	США	966 488	13%
3	Японія	646 553	9%
4	Бразилія	327 561	4%
5	Саудівська Аравія	220 093	3%
6	Мексика	188 712	3%
7	Китай	167 161	2%
8	Корейська Республіка	146 765	2%
9	Австралія	129 878	2%
10	Канада	120 113	2%

2005 Інші овочі, приготовлені або консервовані без додання оцту, незаморожені, крім продуктів товарної позиції 2006			
	Світовий обсяг	9 389 541	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	4 298 762	46%
2	США	1 313 303	14%
3	Японія	673 673	7%
4	Канада	332 213	4%
5	Корейська Республіка	244 629	3%
6	Російська Федерація	190 197	2%
7	Австралія	178 305	2%
8	Саудівська Аравія	138 541	1%
9	Гон-Конг	127 975	1%
10	Бразилія	122 971	1%

0709 Інші овочі, свіжі або охолоджені			
	Світовий обсяг	13 263 139	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	6 494 122	49%
2	США	3 293 234	25%
3	Канада	781 223	6%
4	Японія	420 719	3%
5	Швейцарія	256 943	2%
6	Російська Федерація	244 137	2%
7	Сомалі	197 780	1%
8	Сінгапур	174 592	1%
9	Об'єднані Арабські Емірати	143 940	1%
10	Білорусь	123 934	1%
-			
1103 Крупи, крупка та гранули із зерна зернових культур			
	Світовий обсяг	1 032 551	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	289 032	28%
2	США	131 014	13%
3	Малайзія	69 714	7%
4	Саудівська Аравія	43 453	4%
5	Ірак	42 968	4%
6	Ангола	30 096	3%
7	Мексика	30 076	3%
8	Канада	28 922	3%
9	Лесото	25 962	3%
10	Єгипет	21 097	2%
-			
1507 Олія соєва та її фракції, рафіновані або нерафіновані			
	Світовий обсяг	9 510 154	100%
1	Індія	3 013 221	32%
2	Європейський Союз (ЄС-28)	868 547	9%
3	Бангладеш	561 389	6%
4	Алжир	525 137	6%
5	Китай	452 077	5%
6	Марокко	354 220	4%
7	Перу	299 794	3%
8	Колумбія	289 204	3%
9	Мексика	225 645	2%
10	Єгипет	197 325	2%
-			
0406 Сири всіх видів і кисломолочний сир			
	Світовий обсяг	26 374 669	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	16 321 836	62%
2	США	1 311 837	5%

3	Японія	978 447	4%
4	Російська Федерація	732 525	3%
5	Саудівська Аравія	651 674	2%
6	Мексика	495 788	2%
7	Австралія	445 370	2%
8	Корейська Республіка	429 009	2%
9	Китай	419 326	2%
10	Швейцарія	368 063	1%

0405 Масло вершкове та інші жири, вироблені з молока; молочні пасти			
	Світовий обсяг	6 815 769	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	3 423 585	50%
2	Російська Федерація	387 217	6%
3	Китай	303 152	4%
4	США	214 094	3%
5	Мексика	198 555	3%
6	Саудівська Аравія	195 731	3%
7	Єгипет	162 800	2%
8	Філіппіни	106 895	2%
9	Об'єднані Арабські Емірати	104 372	2%
10	Іран	103 197	2%

0407 Яйця птахів у шкаралупі, свіжі, консервовані або варені			
	Світовий обсяг	3 468 813	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	1 585 137	46%
2	Ірак	281 417	8%
3	Російська Федерація	222 741	6%
4	Гон-Конг	183 942	5%
5	Мексика	167 553	5%
6	Сінгапур	113 054	3%
7	Канада	81 391	2%
8	Об'єднані Арабські Емірати	77 442	2%
9	США	66 841	2%
10	Швейцарія	56 161	2%

2009 Соки з плодів (включаючи виноградне сусло) або соки овочеві			
	Світовий обсяг	15 063 894	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	8 097 283	54%
2	США	1 906 249	13%
3	Канада	625 320	4%
4	Японія	616 590	4%
5	Російська Федерація	286 419	2%
6	Саудівська Аравія	282 292	2%

7	Китай	226 189	2%
8	Австралія	160 425	1%
9	Корейська Республіка	152 235	1%
10	Швейцарія	136 914	1%

2103 Продукти для приготування соусів і готові соуси; смакові добавки та приправи			
	Світовий обсяг	10 959 688	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	4 311 700	39%
2	США	1 113 286	10%
3	Канада	757 445	7%
4	Австралія	334 215	3%
5	Японія	283 459	3%
6	Мексика	272 922	2%
7	Гон-Конг	270 299	2%
8	Корейська Республіка	207 286	2%
9	Російська Федерація	166 607	2%
10	Саудівська Аравія	160 438	1%

2007 Варення, джеми, плодови желе, мармелад, плодови або горіхові пюре			
	Світовий обсяг	2 657 913	100%
1	Європейський Союз (ЄС-28)	1 354 941	51%
2	США	285 004	11%
3	Канада	100 006	4%
4	Російська Федерація	85 757	3%
5	Китай	58 748	2%
6	Австралія	46 268	2%
7	Японія	39 139	1%
8	Швейцарія	36 710	1%
9	Об'єднані Арабські Емірати	31 751	1%
10	Саудівська Аравія	29 765	1%

2. Режими торгівлі України з основними торговельними партнерами

На сьогоднішній день значна частина українських товарів постачається на зовнішні ринки у режимі вільної торгівлі (ЗВТ/FTA) або у режимі найбільшого сприяння (РНС/MFN). При цьому слід пам'ятати, що на експорт товарів впливає не тільки розмір ввізного мита (тарифу), а й нетарифні інструменти торговельної політики. Мова йде про санітарні та фітосанітарні вимоги до продукції, технічні регламенти, заходи торговельного захисту тощо. Саме такі заходи активно використовуються у тому числі з метою прихованого обмеження імпорту такими країнами як РФ, КНР, Індія та іншими.

Російська Федерація може розглядатись як ринок для українських товарів лише за умови припинення агресії та торговельної війни проти України.

Таблиця 2. Режими торгівлі України з основними торговельними партнерами

Країна/група країн	Режим торгівлі	Джерела*
Європейський Союз	Зона вільної торгівлі відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони	http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011?test=4/UMfPEGznhhaP1.ZixKBnfzHI4s.s80msh8le6
Туреччина	Режим найбільшого сприяння (MFN)	https://www.wto.org/english/tratop_e/tariffs_e/tariff_data_e.htm (необхідна реєстрація на сайті)
Держави - учасниці СНД	Зона вільної торгівлі відповідно до Договору про зону вільної торгівлі Держав – учасниць СНД, Відповідно до прийнятого закону Російська Федерація (РФ) в односторонньому порядку призупинила дію зазначеного Договору, Крім того, у торгівлі з РФ діють двосторонні обмеження, пов'язані із запровадженням санкцій та інших заходів, які обмежують взаємну торгівлю та транзит,	http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_n25
США	Режим найбільшого сприяння (MFN) Генералізована система преференцій (the U,S, Generalized System of Preference – GSP/ГСП)	https://www.wto.org/english/tratop_e/tariffs_e/tariff_data_e.htm (необхідна реєстрація на сайті) https://ustr.gov/issue-areas/trade-development/preference-programs/generalized-system-preferences-gsp/gsp-program-i-0
Канада	Зона вільної торгівлі відповідно до Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою	http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/124_052-16
Грузія	Режим вільної торгівлі відповідно до Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Грузія про вільну торгівлю	http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/268_600
Швейцарія	Зона вільної торгівлі відповідно до Угоди про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ (Ісландія, Норвегія, Швейцарія та Ліхтенштейн)	http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/998_456
Країни-члени СОТ	Режим найбільшого сприяння (MFN)	https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm (у разі реєстрації можливо дізнатись про митний тариф по кожній країні- члену СОТ) http://ptadb.wto.org/ptaList.aspx

* - будь-яку інформацію щодо режиму торгівлі з іншими країнами можна отримати через звернення (письмове або у електронному вигляді) до сектору обробки запитів і нотифікацій департаменту доступу до ринків та взаємодії з СОТ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, а також в Посольствах України за кордоном,